

Нічний поєдинок

Володимир Титаренко

Якось на початку жовтня я приїхав у гості до знайомого єгеря Олександра Петровича Трохимця. Приїхав уже надвечір. А під час вечері єгер несподівано запропонував:

— А хочеш на поєдинок лосів подивитись? Уже сурмлять, уже викликають своїх суперників помірятися силою!..

Дружина єгеря, Марія Іванівна, намагалася відговорити нас, ремствувала на чоловіка, що той не дає людині спочити після дороги. Яка там приємність дивитися на лосині бійки та ще й проти ночі! Та ми пропустили повз вуха оті нарікання, тепло одяглися й подались у ліс.

Здалеку долинали ревіння лосів. Над лісом зійшов місяць і залив його прозорим голубуватим сяйвом. Старі дуби спроквола похитували рудими кошлатими чубами і час від часу струшували на землю дозрілі жолуді. Та ось лосине ревіння почулося зовсім близько.

— Треба йти тихо,— прошепотів єгер,— щоб не наполохати тварин.

Притишили ходу. Та сухе гілля час від часу зрадливо потріскує під ногами.

Ось і галявина заявила про себе рідколіссям. І тут перед нами постав великий, ставний лось. Він високо здіймав догори рогату голову і кидав у лісову тишу свій бойовий клич. Неподалік стояла самиця і поволі обгризала галузки на молодій сосні.

Ми зупинилися в тіні й мовчки спостерігали за лосями. Ніхто не відгукується. Ліс мовчить. Лише луна підхоплює ревіння велетня і розносить по далеких лісових закутках. І раптом якийсь сміливець таки відгукнувся. Самець підняв голову і знову подав свій голос. Ревіння суперника чулося дедалі гучніше, він наближався. І ось нарешті випірнув на краю галявини. Зупинився. Побачив лосиху, самця і заходився гребти задніми ногами землю, мабуть, показував свою силу. Земля здіймалася чорним водограєм, падала на глицю, вдарялася об стовбури сосен. Це був могутній лось, сильні, розвинені груди його лисніли проти місяця, потужні роги велично вінчали голову.

А той другий лось, котрий кликав на поєдинок, гордовито стояв на місці, чекав наближення супротивника. Нарешті супротивник на якусь мить завмер, перестав гребти землю, потім нахилив голову, розігнався й кинувся на господаря галявини. Вони вдарилися рогами, розійшлися і знову зчепилися, намагаючись повалити один одного. Хвилин п'ять стояли в невимовному напруженні, і ніхто не поступався силою. Та ось господареві галявини пощастило ступити крок уперед. Цього було досить, щоб його суперник поточився. Він важко став на коліна, а там і взагалі повалився на бік. Здавалося, настала мить, коли переможець на смерть заб'є сміливця, що зважився помірятися з ним силою. Ось він ударить у незахищений бік рогами або дасть волю своїм дужим ногам. Та нічого цього не сталося. Лось-переможець відійшов трохи

осторонь, підвів голову і радісно затрубив, немов сповіщав про свою силу і звитягу. А переможений звівся на ноги й поволі поплентав геть.

— Мало каші з'їв,— поспівчував єгер,— ранувато йому ще виходити на такі поєдинки. Ну, що ж, тепер і вертатися можна...

Ми йшли, обережно ступаючи, щоб не наполохати тварин. А коли вийшли на освітлену місяцем просіку, Олександр Петрович обізвався:

— Ти бачив, як лось упав і підставив свій бік переможцеві? А той зупинився і не вдарив. А звернув увагу, що під час поєдинку вони навіть не намагалися вдарити один одного копитами? Такі удари страшні, смертельні. Чому б не добити ворога! А річ тут в одвічних правилах поєдинку, і жоден лось не наважиться порушити їх. Не в кривавій перемозі тут суть. Тваринам належить лише з'ясувати, хто дужчий, бо тільки сильний має право продовжувати рід, бо тільки йому дано захистити своє потомство від небезпеки.

Єгер замовк. Ми йшли ледь примітною стежиною, прислухалися до нічного лісу, до ревіння лосів, що кликали своїх суперників помірятися силою.